

การสอนสังคมศึกษากับการพัฒนาเยาวชน

Social Studies Education and Youth Development

พระมหาณัฐธัตินัย ฐานวุฑโฒ (เนียมหอม)

ดุขฎิบัณทิต สาขาวิชาการศึกษาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Phramaha Natdanai Thanavuddho (Niamhom)

Ph.d Student for Department Teaching Social Studies, Faculty of Education

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: natdanai168ton@gmail.com.

บทคัดย่อ

สมาชิกทุกคนในสังคมล้วนมีบทบาทและหน้าที่ตามสถานภาพของตน แม้รายละเอียดของบทบาทหน้าที่จะมีความแตกต่างกันไปตามบริบท แต่โดยหลักการแล้วล้วนมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน หากทุกคนปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง ย่อมถือได้ว่าเป็น "พลเมืองดีของสังคมและชาติ" ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศชาติเกิดความมั่นคงและพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น สมาชิกในสังคมทุกคน โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต จึงควรศึกษาและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน พร้อมทั้งยึดมั่นในการปฏิบัติ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองอย่างมั่นคงและยาวนาน

คำสำคัญ: การสอน, สังคมศึกษา, การพัฒนาเยาวชน

Abstract

Every member of society has roles and responsibilities according to their social status. Although the specifics of these roles may differ depending on the context, they share a common purpose in principle. When individuals fulfill their duties correctly, they can be regarded as "good citizens of society and the nation," contributing to national stability and sustainable development. Therefore, all members of society—especially the youth, who are the future of the nation—should study, understand, and remain committed to their responsibilities in order to collectively drive the country toward lasting prosperity and stability.

Keywords: Social Studies, Teaching, Youth Development

1. บทนำ

เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ เยาวชน หมายถึง คนหนุ่มสาวที่มีพลังอันสำคัญที่จะสามารถช่วยกันเสริมสร้างกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ดังนั้น เยาวชนที่ดีควรตระหนักในคุณค่าของตนเอง และร่วมแรงร่วมใจ สามัคคี และเสียสละเพื่อส่วนรวม เยาวชนที่ดีควรจะเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือ จะต้องมึธรรมะในการดำเนินชีวิต ควรมีลักษณะของเยาวชนที่ดีได้แก่

1. การเสียสละต่อส่วนรวม เป็นคุณธรรมที่ช่วยในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า เพราะถ้าสมาชิกในสังคมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และยอมเสียสละผลประโยชน์ส่วนตน จะทำให้สังคมพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและมั่นคง

2. การมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เป็นคุณธรรมที่ช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เพราะถ้าสมาชิกในสังคมยึดมั่นในระเบียบวินัย รู้และเข้าใจสิทธิของตนเอง ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด สังคมนั้นก็จะมีแต่ความสุข เช่น ข้าราชการทำหน้าที่บริการประชาชนอย่างดีที่สุด ก็ย่อมทำให้เป็นที่ประทับใจรักใคร่ของประชาชนผู้มารับบริการ

3. ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญ เพราะหากสมาชิกในสังคมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต เช่น ไม่ลักทรัพย์ ไม่เบียดเบียนทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของประเทศชาติมาเป็นของตน รวมทั้งผู้นำประเทศมีความซื่อสัตย์สุจริต ก็จะทำให้สังคมมีแต่ความเจริญ ประชาชนมีแต่ความสุข

4. ความสามัคคี ความรักใคร่กลมเกลียวปรองดองและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมจะทำให้ สังคมเป็นสังคมที่เข้มแข็ง แต่หากคนในสังคมเกิดความแตกแยกทั้งทางความคิดและการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกัน จะทำให้สังคมอ่อนแอและล่มสลายในที่สุด

5. ความสะอาดและเกรงกลัวในการทำชั่ว ถ้าสมาชิกในสังคมมีหิริโอตตบัพะ มีความเกรงกลัวและสะอาดในการทำชั่ว สังคมก็จะอยู่กันอย่างสงบสุข เช่น นักการเมืองจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่โกงกิน ไม่เห็นแก่ประโยชน์พวกพ้อง โดยต้องเห็นแก่ประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ประเทศชาติก็จะสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคง

ความสำคัญของการเป็นเยาวชนที่ดี เนื่องจากความสำคัญของเยาวชนมีผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ บทบาทของการศึกษาในการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับเยาวชนต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ความสำคัญของการศึกษาในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกของเยาวชน การเป็นเยาวชนที่ดีมีความสำคัญต่อตนเองและประเทศชาติ ดังนี้

1) **ความสำคัญต่อตนเอง** เยาวชนที่ดีต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต คิดดี ทำดีเพื่อตนเองและเพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จะทำให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันและกัน เป็นที่รักของคนรอบข้าง

2) **ความสำคัญต่อส่วนรวม** เมื่อเยาวชนได้รับการปลูกฝังให้เป็นเยาวชนที่ดีแล้ว ก็จะเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต และถ้าประเทศชาติมีพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบกติกาของสังคม และนำหลักประชาธิปไตยมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของตน ก็ย่อมทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

3) **ความสำคัญต่อประเทศชาติ** เมื่อสังคมมีเยาวชนที่ดี และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ย่อมเป็นพื้นฐานทำให้เกิดพลเมืองดีในอนาคต และเมื่อสังคมมีพลเมืองที่ดี ย่อมนำมาซึ่งการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างรวดเร็ว

2. วัตถุประสงค์ของบทความ

1. เพื่อให้เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว เยาวชนในสถานภาพของการเป็นบุตรควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1.1 เคารพเชื่อฟังบิดามารดา
- 1.2 ช่วยเหลือบิดามารดาในทุกโอกาสที่ทำได้
- 1.3 ใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย สรุ่ยสุร่าย
- 1.4 มีความรักใคร่ปรองดองในหมู่พี่น้อง
- 1.5 ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
- 1.6 ประพฤติตนให้สมกับเป็นผู้ดำรงวงศ์ตระกูล

2. เพื่อให้เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน เยาวชนในฐานะนักเรียนควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 2.1 รับผิดชอบในหน้าที่ของนักเรียน คือ ตั้งใจเล่าเรียน ประพฤติตนเป็นคนดี
- 2.2 เชื่อฟังคำสั่งสอนอบรมของครูอาจารย์
- 2.3 กตัญญูรู้คุณของครูอาจารย์
- 2.4 รักใคร่ปรองดองกันในหมู่เพื่อนนักเรียน
- 2.5 ส่งเสริมเพื่อนในทางที่ถูกที่ควร

3. เพื่อให้เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ชุมชนคือสังคมขนาดเล็ก เช่น หมู่บ้านหรือกลุ่มคน โดยเยาวชนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ จึงต้องมีบทบาทหน้าที่ต่อชุมชน ดังนี้

- 3.1 รักษาสุขภาพลักษณะของชุมชน เช่น การทิ้งขยะให้เป็นที่ ช่วยกำจัดสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ เป็นต้น
- 3.2 อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น ไม่ขีดเขียนทำลายโบราณวัตถุในชุมชน ช่วยกันดูแลสาธารณสมบัติ

- 3.3 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน

4. เพื่อให้เยาวชนมีการพัฒนาและตระหนักกับการเป็นสมาชิกที่ดีของประเทศชาติ ดังนี้

- 4.1 เข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี
- 4.2 ปฏิบัติตนตามกฎหมาย
- 4.3 ใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
- 4.4 ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- 4.5 สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย
- 4.6 ช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางราชการจัดขึ้น
- 4.7 ประกอบอาชีพสุจริตด้วยความขยันหมั่นเพียร
- 4.8 ประหยัดและอดออม

3. ความหมายและบทบาทของวิชาสังคมศึกษา

ความหมายของวิชาสังคมศึกษา สารสนเทศศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคม ครอบคลุมเนื้อหาด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต ตลอดจนศาสนา ศิลปกรรม และจริยธรรม วิชานี้มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัยภายใต้เงื่อนไขของกาลเวลาและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ

ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เพื่อเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เคารพและยอมรับความแตกต่าง มีคุณธรรม มีความอดทน อดกลั้น สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสันติสุข และเติบโตเป็นพลเมืองดีที่มีจิตสำนึกต่อประเทศชาติและสังคมโลก ซึ่งนับเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา

จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา วิชาสังคมศึกษาเป็นศาสตร์ที่มีขอบข่ายกว้างขวาง ประกอบด้วยแนวคิดรวบยอดและหลักการจากหลากหลายสาขาวิชา ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในสังคมส่งผลโดยตรงต่อวิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะในด้านขอบข่ายเนื้อหาความรู้ที่มีการขยายตัวและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ข้อมูลที่เคยเป็นข้อเท็จจริงอาจเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของเวลาและเหตุการณ์

ดังนั้น ทั้งผู้สอนและผู้เรียนจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในการคัดเลือกและเชื่อมโยงข้อมูลความรู้ให้สอดคล้องกับชีวิตจริง สามารถประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งถือเป็นหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา

นอกจากนี้ การเรียนการสอนสังคมศึกษายังมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นทักษะเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องอาศัยความเข้าใจในข้อมูล ข้อเท็จจริง และความละเอียดอ่อนในการใช้เหตุผลร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม

สาระสำคัญของวิชาสังคมศึกษา วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคม ครอบคลุมเนื้อหาหลักสำคัญหลายด้าน ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต ตลอดจนศาสนา จริยธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

ในยุคแห่งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคมและคุณค่าทางจิตใจ ความไม่สมดุลระหว่างความต้องการของประชาชนกับทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ทำให้เกิดพฤติกรรมแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองโดยละเลยผลกระทบที่มีต่อผู้อื่นและสังคมโดยรวม ความมุ่งมั่นในด้านวัตถุจึงก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างวัตถุกับจิตใจ การละทิ้งจารีตประเพณีและคุณค่าทางวัฒนธรรมอันดีงาม นำไปสู่ปัญหาสังคมในหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และโดยเฉพาะปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้กับผู้เรียน เพื่อให้สามารถเข้าใจวิถีชีวิตมนุษย์ เข้าใจการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งยังสามารถพัฒนาตนเองให้มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับความแตกต่าง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสงบสุข

เป้าหมายสำคัญของการเรียนวิชาสังคมศึกษาคือการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ มีจิตสำนึกต่อสังคมและส่วนรวม สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมภายใต้บริบทของโลกยุคใหม่ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติและสังคมโลกอย่างยั่งยืน

4. การปฏิบัติตนเป็นเยาวชนที่ดีตามสถานภาพและบทบาท

การปฏิบัติตนเป็นเยาวชนที่ดี คือหนทางสู่พลเมืองคุณภาพและอนาคตที่ยั่งยืน ในยุคสมัยที่โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว บทบาทของเยาวชนจึงทวีความสำคัญมากขึ้นกว่าเดิม เยาวชนไม่ได้เป็นเพียงอนาคตของชาติ แต่เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมและสร้างสรรค์อนาคตที่ยั่งยืน การปฏิบัติตนเป็นเยาวชนที่ดีจึงไม่ใช่เพียงแค่การทำตามกฎระเบียบ แต่เป็นการบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกสาธารณะ เพื่อเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและพร้อมเผชิญหน้ากับความท้าทายต่าง ๆ เป็นหัวใจสำคัญของการเป็นเยาวชนที่ดี แนวทางการปฏิบัติตนเป็นเยาวชนที่ดีนั้น ครอบคลุมหลากหลายมิติ ทั้งในด้านส่วนตัว สังคม และประเทศชาติ โดยมีหัวใจสำคัญดังนี้

1) **เคารพกฎหมายและวัฒนธรรมประเพณี:** การเคารพกฎหมายเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขและเป็นระเบียบ การเรียนรู้และเข้าใจในกฎหมาย รวมถึงการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม นอกจากนี้ การเคารพวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชาติ เป็นการรักษาเอกลักษณ์และความเป็นไทย รวมถึงเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น

2) **มีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะอย่างสร้างสรรค์:** เยาวชนควรเป็นผู้ที่ตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น การอาสาสมัคร การรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อม หรือการเสนอความคิดเห็นต่อประเด็นสาธารณะ เป็นการแสดงออกถึงความใส่ใจต่อสังคมและเป็นการสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่น

3) **ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น:** สิทธิและเสรีภาพของทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน เยาวชนที่ดีควรตระหนักถึงสิทธิของผู้อื่น และไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น การเคารพความแตกต่างและความหลากหลายทางความคิดเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

4) **ดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม:** ความซื่อสัตย์และความมีคุณธรรมเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของเยาวชนที่ดี การดำเนินชีวิตอย่างสุจริต ไม่คดโกง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น

5) **ใฝ่หาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ:** การศึกษาหาความรู้ไม่ใช่เพียงแค่การเรียนในห้องเรียน แต่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เยาวชนควรแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ พัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและสังคม

6) **มีจิตสำนึกรักชาติและหวงแหนทรัพยากร:** เยาวชนควรมีความรักชาติ ภูมิใจในความเป็นไทย และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การลดการใช้พลังงาน และการรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นการสร้างอนาคตที่ยั่งยืนให้กับคนรุ่นหลัง

7) **สร้างอนาคตที่ยั่งยืนด้วยพลังของเยาวชน:** การปฏิบัติตนเป็นเยาวชนที่ดีไม่ใช่เรื่องยาก เพียงแค่เริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ในชีวิตประจำวัน การกระทำเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้ เมื่อรวมกันแล้ว จะกลายเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ในการสร้างสรรค์สังคมที่ดีและอนาคตที่ยั่งยืน เยาวชนที่มีคุณภาพ คือ ทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของชาติ การลงทุนในเยาวชน คือ การลงทุนในอนาคตของประเทศชาติ

ดังนั้น จงภูมิใจในความเป็นเยาวชน จงใช้พลังและความสามารถของตนเองในการสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้กับสังคม และจงเป็นเยาวชนที่ดีที่พร้อมจะนำพาประเทศไทยไปสู่อนาคตที่สดใสและยั่งยืน

5. การพัฒนาเยาวชนในบริบทของการศึกษา

ความหมายของเยาวชนและการพัฒนาเยาวชน: การพัฒนาเยาวชนเป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนให้เติบโตอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งในด้านการศึกษาและคุณธรรม ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากเยาวชนคือรากฐานและอนาคตของชาติ การส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่มีทั้งความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม จึงเป็นการวางรากฐานให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ

การศึกษาและการพัฒนาเยาวชน: ปัจจัยสำคัญที่เกื้อหนุนการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ชีวิต คุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งโรงเรียนและครูมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมเยาวชนให้พร้อมเผชิญโลกอนาคตอย่างมั่นใจ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องอย่างเร่งด่วนในการเตรียมเยาวชนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่ออนาคต และสามารถมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ความท้าทายของประเทศไทย: ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและสามารถเป็นผู้นำในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ยังต้องเผชิญกับโครงสร้างประชากรที่กำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยคาดว่าในปี 2588 อัตราการพึ่งพิงของประชากรจะเพิ่มจากร้อยละ 20 ในปี 2560 เป็นมากกว่าร้อยละ 50 นั้นหมายความว่า จากเดิมที่มีประชากรทำงาน 5 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน จะลดลงเหลือไม่ถึง 2 คนภายในปี 2583

การสร้างความร่วมมือเพื่ออนาคตเยาวชน: เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ วิสัยทัศน์อาเซียน 2568 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ประเทศไทยต้องส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการให้บริการพื้นฐานและสร้างโอกาสในการพัฒนาตนเองให้แก่เยาวชน โดยเน้นการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงงานและรายได้ เพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว

วิสัยทัศน์เพื่อเยาวชน: ความสำเร็จในเรื่องนี้ต้องเริ่มจากการมี “วิสัยทัศน์ด้านเยาวชน” ที่ประกอบด้วยนโยบาย บริการ และทรัพยากรที่มุ่งตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในภาวะเปราะบาง เช่น เยาวชนจากครอบครัวยากจน แม่วัยรุ่น เยาวชนพิการ และเยาวชนที่ขาดโอกาสด้านการศึกษาและอาชีพ ทั้งนี้ รัฐควรจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อรับประกันว่าบริการที่มีคุณภาพจะเข้าถึงเยาวชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

สถานการณ์ปัจจุบันและความเร่งด่วน: แม้ประเทศไทยจะมีความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิเด็กในช่วงที่ผ่านมา แต่ยังมีเยาวชนจำนวนมากที่ยังเข้าไม่ถึงบริการพื้นฐาน โดยรายงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศระบุว่า มีเยาวชนอายุ 15–24 ปี ประมาณ 1.3 ล้านคนที่อยู่นอกระบบการศึกษาและการจ้างงาน อีกทั้งยังมีวัยรุ่นหญิงคลอดลูกเฉลี่ยวันละ 300 คน ซึ่งหลายคนต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน และเผชิญอุปสรรคในการหางานที่มั่นคง

กลุ่มเยาวชนเปราะบางกับตลาดแรงงาน: เยาวชนที่ขาดโอกาสดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ขาดการศึกษา ขาดทักษะ และเข้าไม่ถึงการสนับสนุนที่จำเป็น ซึ่งทำให้กลายเป็นกลุ่มแรกที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

การลดช่องว่างระหว่างการศึกษาระหว่างการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและตลาดแรงงาน: แนวทางหนึ่งที่สำคัญคือการลดช่องว่างระหว่างทักษะที่นายจ้างต้องการกับสิ่งที่สอนในระบบการศึกษา โดยภาคธุรกิจควรมีบทบาทในการจัดโอกาสฝึกงาน ฝึกอาชีพ และพัฒนาทักษะให้กับเยาวชน พร้อมกับคุ้มครองสิทธิแรงงาน รวมทั้งสนับสนุนการจ้างงานสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาใหม่

การลงทุนในระบบอาชีวศึกษาและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน: รัฐบาลควรเพิ่มงบประมาณและสนับสนุนระบบอาชีวศึกษาด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ พร้อมทั้งจัดโอกาสในการฝึกทักษะสำหรับเยาวชนที่ออกจากระบบการศึกษา รวมถึงปรับปรุงระบบเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาให้เข้าถึงได้ง่ายขึ้น สำหรับเยาวชนที่ต้องการเป็นผู้ประกอบการ ควรมีระบบเงินกู้สำหรับเริ่มต้นธุรกิจ ซึ่งไม่เพียงเพิ่มทางเลือกในอาชีพ แต่ยังช่วยพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการและส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศด้วย

สุขภาพเยาวชนกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน: บริการสำหรับเยาวชนควรให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะการป้องกันโรคไม่ติดต่อ ปัญหาสุขภาพจิต ความปลอดภัยทางถนน การตั้งครุฑก่อนวัย และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของเยาวชน

สรุปได้ว่า ประเทศไทยไม่ควรปล่อยให้เยาวชนคนใดตกหล่นจากระบบการพัฒนา การลงทุนในบริการที่มีคุณภาพสำหรับเยาวชนจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะช่วยให้ประเทศบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

6. สรุป

สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครูสังคมศึกษา จักเป็นส่งเสริมการสร้างหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับปัญหาในสังคมร่วมสมัย โดยการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สะท้อนผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมของเยาวชน ที่ย้ำถึงความสำคัญของการสอนสังคมศึกษาในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีการบูรณาการความรู้และคุณธรรมเป็นหัวใจสำคัญในการหล่อหลอมเยาวชน วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สังคมศึกษาที่ส่งเสริมทักษะชีวิต การส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตัดสินใจ และความรับผิดชอบทางสังคม ตัวอย่างกิจกรรมหรือแนวทางการจัดการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงการ การอภิปรายประเด็นสังคม เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในสังคมของตนเองและสังคมโลก มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเสียสละ มีความสามารถในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีจิตสาธารณะ และความร่วมมือระหว่างครู โรงเรียน ชุมชน และครอบครัวมีบทบาทต่อความสำเร็จ ของการสอน สังคมศึกษากับการพัฒนาเยาวชน

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. นนทบุรี : บริษัทไทยร่มเกล้าจำกัด.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน.(2538). *ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- คำรุณี ทิพยกุลไพโรจน์. (2557). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย : การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัด*. ปรินญาณีพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). *พัฒนาสังคมไทย สู่วัฒนธรรมแห่งความใฝ่รู้และสู้สิ่งยาก*. กรุงเทพฯ : หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน.
- ไพศาล ภูโพบูลย์ และคณะ. (2565). *หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- เอื้ออารีย์ ทองจาน. (2555). *การพัฒนาแบบวัดทักษะการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7*. ปรินญาณีพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Volume 5 No 3 (September – December 2025)

ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2568)

~ AA 32 ~

Wishing Journal Review.

วารสารภาวนาสารปริทัศน์